

EȘANTION

La un reputat liceu bucureștean, dintr-o clasă a XII-a cu profil „uman”, nici unul dintre cei 34 de elevi nu citește nimic din Dostoievski. Și nici din Stendhal. În schimb, majoritatea știau cine e Stephen King, autor la modă de best-sellers horror (văzuseră și casete inspirate din romanele lui). La ora de filosofie, profesoara – probabil o fostă activistă reciclată – a pronunțat de mai multe ori numele lui Descartes așa cum se scrie, iar la „fixarea noilor cunoștințe” elevii au rostit numele auzit întâia oară precum profesoara lor. Dar pretind că se dau în vînt după Tușea, Cioran și Eliade și s-a dovedit că, urmare a mediatizării insistente și a modei, chiar îi citiseră și erau dornici să comenteze. Între ei, firește, fiindcă profesoara nu era la curent. Interesați cu adevărat sînt la orele de engleză (toți știu texte de cîntece, replici din filme, expresii argotice), dar ambiția lor se rezumă la a putea vorbi fluent, textele clasice de literatură din manual plictisindu-i tot atît cît latina și chimia. La franceză – aceeași poveste. Și cum mai toți privind TV 5, unii și CNN, au deprins „accentul”, înțeleg bine și au la limbi străine notele cele mai mari. Dar nu vor să urmeze Filologia, nici măcar fetele. Aproape toți se pregătesc pentru Drept, la îndemnul părinților și din considerente materiale. Umaniștii mei cei materialişti își gîndesc viitorul în funcție de sursele de ciștig. Unii au deja cîte o mică slujbă (nu „meditații”, ca pe vremea noastră, ci fac hamalic, asigură schimbul de noapte în buticuri non-stop, își ajută părinții și rudele în tot soiul de negoțuri, cîțiva se duc de vineri pînă luni la țară, să muncească pămîntul recăpătat de familie, două-trei fete au surse suspecte de venituri, fumează țigări scumpe și

frecventează restaurantele de lux...).

Acest eșantion reprezentativ de tineri ce abia au atins majoratul nu se rușinează deloc de propria ignoranță, ba chiar le reproșează părinților intelectuali inabilitatea, cinstea, idealismele care nu i-au făcut nici patroni, nici bancheri, nici oameni politici, și de aceea au probleme cu asigurarea hranei zilnice, cît despre voiajuri, distracții, case confortabile și automobile – nici nu poate fi vorba. E un defect și o vină.

Sigur, sînt și cîțiva înzestrați pentru artă și chemați irepresibil spre ea, dar aceștia, dacă nu sînt la școlile speciale, au dificultăți de comunicare în cadrul generației lor.

În eșantionul meu e o fată melomană, cu lecturi din literatura română și universală, mai ales poezie, sensibilă și profundă, care suferă că nu e pofilită la bairamuri și, deși se străduiește să pară asemenea celorlalte, copiindu-le stîngaci libertățile de limbaj și comportament, e resimțită ca un corp străin, respinsă. Superioritatea preocupărilor ei devine un complex de inferioritate față de dezinvoltii, bășcălioșii, simpatici care se distrează de minune împreună și care discută mai ales despre bani și modurile de a-i procura, aici și aiurea, despre formații „bestiale” și, cu cinism ostentativ, despre amorul fizic.

Că mare parte a adolescenților sînt incultii și fără apetență pentru efortul intelectual susținut și satisfacțiile spirituale oferite de acesta – e evident vina învățămîntului. Profesorii buni, de școală veche s-au dus de mult, studenții străluciți din generațiile noi nu apucau locuri în marile orașe, erau trimiși la țară în groaznice navete și aveau de-a face cu semianalfabeți, iar la reputatele odinioară licee ajungeau fiii de ștabi, nevestele de securiști și activiști, sau pur și simplu cei care aveau (atunci!) mulți bani ca să-și cumpere „negația” și catedra. Din generația mea de la Filologie, de exemplu, au fost repartizați întii, prin M.A.I., în marile orașe, o sumă de studenți mediocri (și atunci am aflat care ne-au fost turnătorii), apoi cei cu procente la medie pentru activități ideologice, apoi aranjații de pile, pentru care se creau anume posturi și abia la urmă ceilalți, la țară. Așa s-a procedat vreo două decenii, nemaivorbind de examenele de grad și titularizările care se cumpărau cu produse rare, autohtone, carne, brînză, vin... mzi apreciate decît mărfurile de lux occidentale.

Asta se resimte și acum. Nu-s mulți profesorii cu adevărat buni, pasionați de „obiectul” lor și cu știința de a-și contamina elevii în interesul pentru operele geniale ale lumii. Sigur, după '89, au început să pătrundă și din aceștia, se dau concursuri mai cinstite, comisiile nu mai pot fi corupte chiar cu brînză, dar nici absolvenții din fruntea listei nu mai aleg profesoratul, cu lefurile sale mici, au alte oferte...

Ce mă întristează cu deosebire e că tineriiăștia „umaniști” care se vor cu toții avocați, specialiști în relații internaționale, gazetari sau... cetățeni străini, nu-și dau seama ce pierd, refuzînd la vîrsta maximei disponibilități și receptivități sursa mereu la îndemînă de elevație și bucurie care e marea cultură a lumii.

Dar poate că eșantionul pe care am avut eu posibilitatea să îl cunosc nu e chiar reprezentativ. Poate că mă înșel și nu chiar așa stau în realitate lucrurile. Tare aș vrea. ■

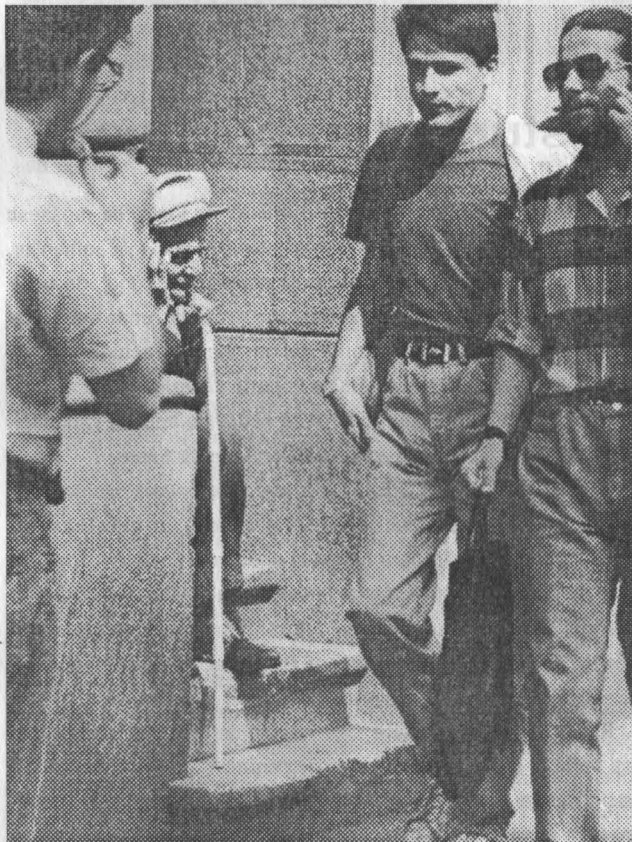

foto: Cosmin Bumbuj